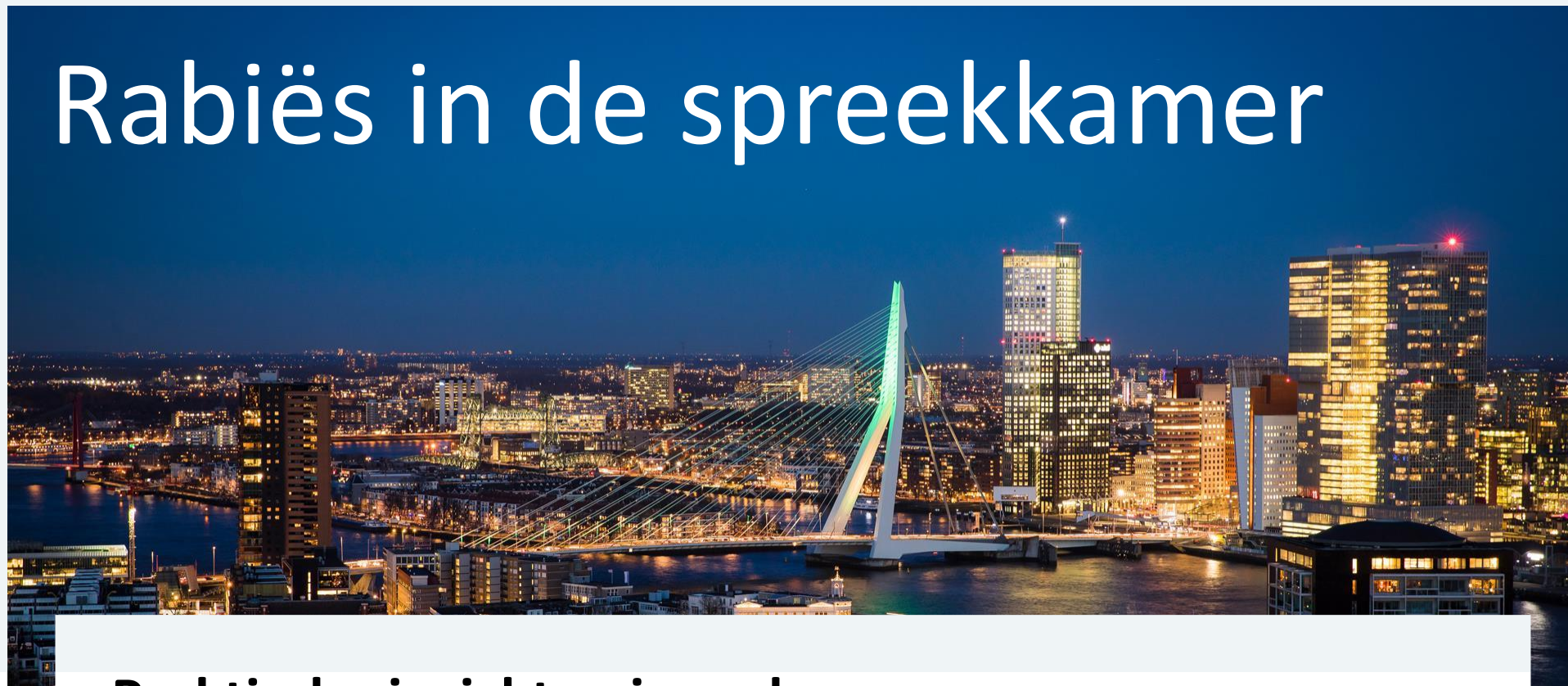

Rabiës in de spreekkamer

Praktische inzichten in gedrag

GGD
Rotterdam-
Rijnmond

Disclosure sheet.

Lonneke Oosterom

1

Ik heb geen mogelijk relevante belangen bij bedrijven en wordt niet gesponsord.

2

**VOLG DE
ADVIEZEN VAN
REISGEZOND
GIDS DIRK**

Vraag 1

Casus 1:

Een gezonde reiziger in de leeftijd van 20-35 jaar gaat op reis naar Marokko voor 10 dagen. Bestemming is voornamelijk Marrakesh en misschien nog een tripje naar de woestijn.

Wat zou jij doen t.a.v. rabiës preventie?

- Niets
- Folder meegeven
- Advies contact met zoogdieren te vermijden
- Advies contact met zoogdieren te vermijden en wat te doen na blootstelling
- Advies contact met zoogdieren te vermijden, wat te doen na blootstelling en rabiës PrEP bespreken

Vraag 2

www.freepik.com

De reiziger is niet PrEP gevaccineerd voor rabiës.
In Marrakesh springt een (kwijlende, schele) kat op schoot en bijt door de huid heen in de pols van de reiziger.
De reiziger keert na overleg met de alarmcentrale terug naar Nederland voor behandeling (MARIG en vaccinaties).

Wat is het minimale verschil in kosten bij de GGD (exclusief repatriatie, inzet overige instanties) tussen de PrEP en PEP behandeling van deze reiziger?

- +/- 1500 euro
- +/- 2000 euro
- +/- 2500 euro

Doel.

1 Inzicht in gedrag van de reiziger

1. Bewustwording van het risico
2. Motivatie om risico's te voorkomen
3. Voornemens en handelen

2 Inzicht in invloed van eigen gedrag als professional

Casus 2

www.freepik.com

Een gezonde reiziger in de leeftijd van 20-35 jaar gaat op reis naar Turkije voor 10 dagen en verblijft in een kustresort

Een vrolijke hond met halsband loopt mee de zee in en gaat naast de reiziger zitten

De reiziger aait de hond en wordt in de arm gebeten, door de huid heen

Bij terugkeer in Nederland kan MARIG niet bij de GGD toegediend worden vanwege weekenddiensten en vertraging van de koerier. De reiziger kan hiervoor terecht op de SEH.

Casus 3

Een ervaren, oudere reiziger is in Noord India om daar religieuze plaatsen te bezoeken.

In een van de steden stapt de reiziger uit een taxi en wordt direct in het been gebeten door een aap.

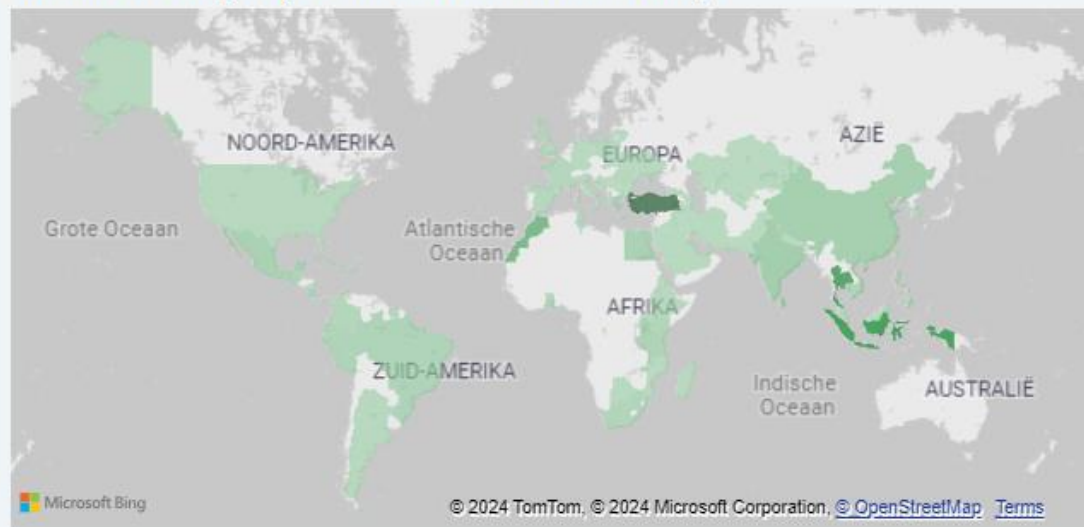
De taxi chauffeur vervoert de reiziger naar een ziekenhuis, waar als eerste de opdracht wordt gegeven om zelf ergens zeep te gaan kopen om de wond goed uit te wassen.

De reiziger krijgt vervolgens prikken in beide armen en het been, niet wetend wat er toegediend wordt.

De reiziger maakt de reis af en haalt op verschillende plaatsen in India vervolgprikken.

Terug in Nederland krijgt de reiziger een laatste rabiës vaccinatie en behandeling voor de roodheid en zwelling van het been.

Aantal meldingen per land als reisbestemming

Recente reisbestemming	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Turkije	16	19	5	8	19	32	40
Thailand	15	27	4		13	10	13
Indonesië	17	17	2		5	16	13
Marokko	6	6	2	3	6	9	14
Geen recente reisgeschiedenis	5	2	5	5	6	7	15
Onbekend	6			1	3	20	5
Sri Lanka	3	4	1		1	7	5
India	3	6		1		5	2
China	4	4	1		1	3	2
Vietnam	3	5			1	5	1
Egypte	2	3	1		1	1	4
Mexico		1		1	4	3	3
Filipijnen	2	3				2	4
Brazilië		2				2	4
Totaal	100	148	26	29	83	154	157

Filter

Jaar, maand

Alle

Datum

2-1-2018 14-11-2024

Land

Alle

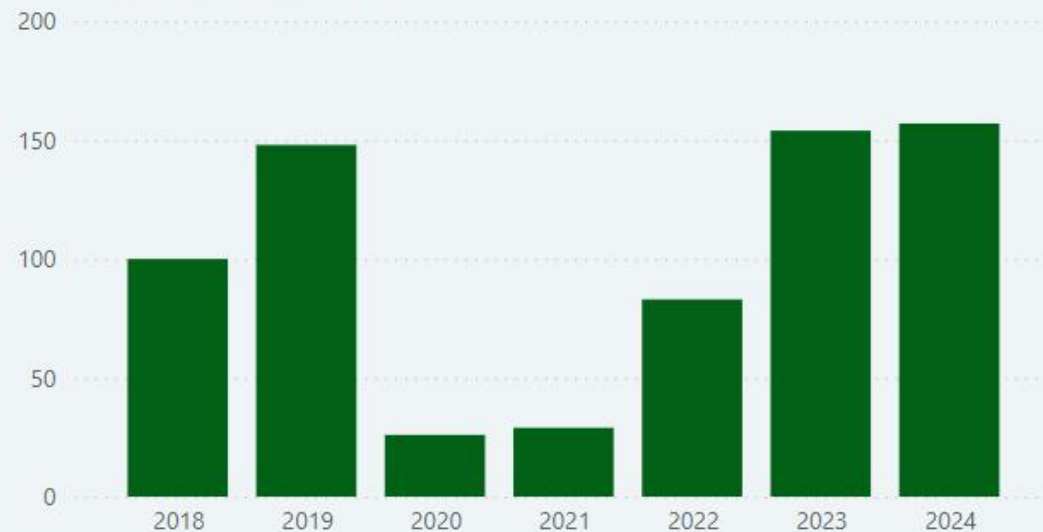
Leeftijdscategorie

Alle

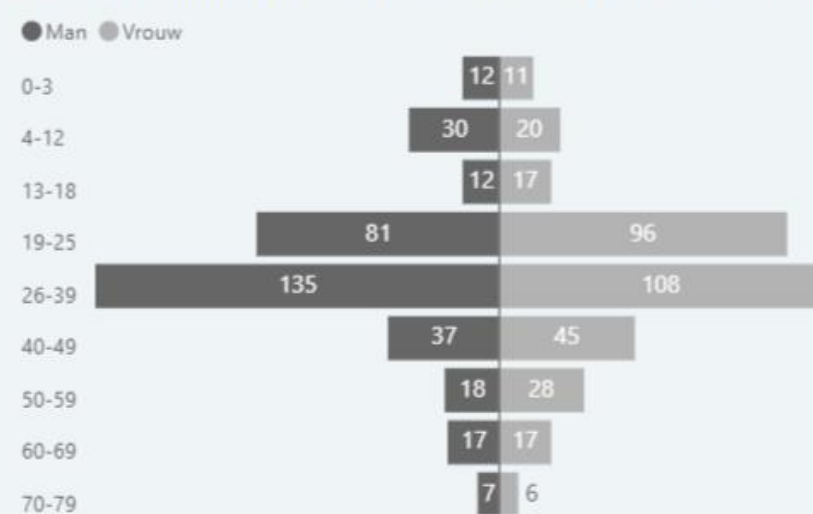
Geslacht

Alle

Risico meldingen Rabiës over tijd

Risico meldingen Rabiës per leeftijdscategorie en geslacht

Bron: HPZone

Preventieve maatregelen

Primair

- Geen contact met zoogdieren
- PrEP vaccinatie

4.1. Vaccinatie geïndiceerd

Vaccinatie is geïndiceerd bij (mogelijk) frequente blootstelling aan rabiësvirus (bijvoorbeeld voor dierenartsen, biologen, (kleine) kinderen):

- in R1-land bij intensief contact met huisdieren of wilde zoogdieren
- in R2-land bij intensief contact met wilde dieren (bijvoorbeeld voor jagers, biologen, speleologen of dierenartsen).⁴

4.2. Vaccinatie aanbevelen

Vaccinatie wordt aanbevolen bij verblijf in een R1-land en

- indien er een verhoogde kans op beten van honden of andere zoogdieren bestaat (bijvoorbeeld voor (kleine) kinderen)
of
- bij reizigers die frequent of langdurig verblijven in R1-landen.

Secundair

- Wond reinigen, ontsmetten en hulp zoeken
- PEP

Bewust zijn van het risico

Welke methoden gebruik jij om de reiziger bewust te maken van het risico op rabiës tijdens de reis?

Elementen van risico bewustzijn

Risico perceptie gaat om een persoonlijke inschatting van (on)veiligheid of dreiging

- Is er een risico?
- Loop ik risico?
- Hoe groot is de kans?
- Hoe groot is het gevaar?

Hoe geef je een effectieve risico boodschap?

- Vragen
- Visuele ondersteuning
- Verhalen
- Verbinding

- Vrees

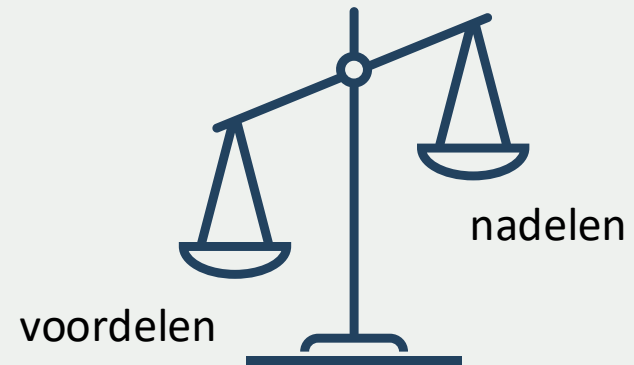
Een kanttkening bij risico communicatie:

Cooper, C. M., Goebel, M. S., Wade, V. T., & Wardropper, C. B. (2021). Challenges and opportunities for communicating lead exposure risks in Idaho's Silver Valley. *Case Studies in the Environment*, 5(1), 1232759.

Witte, K. (1992). Putting the fear back into fear appeals: The extended parallel process model. *Communication Monographs*, 59(4), 329-349. <https://doi.org/10.1080/03637759209376276>

Ontstaan van motivatie om preventieve maatregelen toe te passen:

- Welke redenen draag jij tijdens je consult aan voor PrEP rabiës vaccinaties?

Attitude (houding) – de twee verwerkingsroutes:

Centraal

Gevoelig voor argumentatie

Stabiele, sterke houding en gedragsverandering

Betrokken
In staat om informatie te verwerken

Perifeer

Gevoelig voor duwtjes uit de omgeving

Houding en gedrag
veranderen alleen
oppervlakkig

Minder geïnteresseerd
Informatieverwerking is geremd

Hoe kun je effectief bijdragen aan een positieve attitude?

- Afwisseling
 - winst en verlies.
 - verstandelijke en gevoelsmatig
- Denktijd
- Maak het persoonlijk
- Besteed aandacht aan de sfeer in je consult
- Begrijpelijke taal
- Herhaling
- Visueel aantrekkelijk informatiemateriaal

De kloof tussen voornemens en gedrag

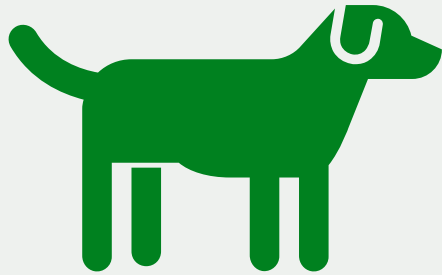

Vaccineren of afstand houden van zoogdieren.

De reiziger wil het wel, maar het lukt niet...

- Waar komt dit in jouw ervaring door?

Oorzaken van de kloof tussen voornemens en gedrag

- **Drempels**
- **Overtuigingen en waarden**
- **Gewoontes**

Created by WEBTECHOPS LLP
From the Noun Project

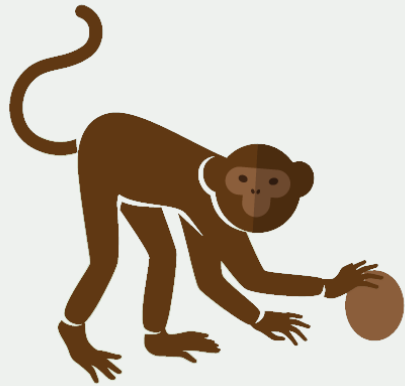
De kloof tussen voornemens en gedrag overbruggen

[Deze foto](#) van Onbekende auteur is gelicentieerd onder [CC BY-SA-NC](#)

- 'Reisgewoontes' vormen
- Drempels wegnemen

Take home messages:

- Voorlichten is meer dan kennis overdragen!
- Wees je bewust van de invloed van je eigen gedrag als adviseur
- Laagdrempelig rabiës vaccinatie aanbevelen

De Vries, H. (2017). An integrated approach for understanding health behavior; the I-change model as an example. *Psychol Behav Sci Int J*, 2(2), 555-585.

dos Santos-Moreno Cardoso, P. (2024). Op weg naar bescherming: Rabiës vaccinatie voor reizigers. Een mixed methods onderzoek naar motivatie voor vaccinatie bij reizigers en de kracht van verpleegkundige advisering.

Bedankt voor uw aandacht. Vragen?

Lonneke Oosterom

hp.degraafosterom@rotterdam.nl

GGD
Rotterdam-
Rijnmond